

AVOKADO ÇALIŞTAYI

SONUÇ BİLDİRGESİ

17 Aralık 2021 tarihinde Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nde düzenlenen Avokado Çalıştayı'nda, Dünya ve Türkiye avokado üretiminin mevcut durumu değerlendirilmiş, bilimsel ve istatistiki veriler ışığında analiz edilmiştir. Yapılan analizler doğrultusunda avokado üretimi ve ihracatının artırılmasına yönelik gerçekleştirilmesi gereken eylemlerin neler olduğu, bu konuda yapılması gereken faaliyetler, bu faaliyetlerin kimler tarafından, kimlerle işbirliği yapılarak, ne zaman yürütüleceği ele alınmıştır. Avokado ithalatının azaltılarak üretimde Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması amacına hizmet edecek öneriler sunulmuştur.

Dünyada avokado tüketimi gerek Avrupa ülkelerinde gerekse ABD'de sürekli artış eğilimindedir. Tüketimdeki bu artış avokado ıslah çalışmalarının artmasına neden olmuştur. Çeşit ıslahı konusunda daha az periyodisite gösteren, yağ içeriği yüksek, verimli, erkenci ve geççi, uzun raf ömrü gibi özelliklere önem verilmektedir. Yetiştiricilikteki son gelişmelere baktığımızda sık dikim ve bodur yetiştiricilik ön plana çıkmaktadır. Dünyada son zamanlarda popüler olan çeşitler; 'Lamb Hass', 'Gem', 'Maluma', Carmen, 'Iriet', 'Arad', 'Galil', 'Shepard'dır. Ülkemizde avokado üretiminde verim ve kaliteyi artırmak adına klonal anaç kullanımı, sertifikalı fidan üretimi ve yeni ıslah çalışmaları gerekmektedir. Bunlara ek olarak üretim miktarının artırılması için ülkemizde açıkta muz yetiştiriciliği yapılan alanlarda, su olanağı olan orman ya da hazine arazilerinde de avokado yetiştiriciliğine olanak verilmelidir. Bu doğrultuda kaliteli ve istenilen özelliklere sahip çeşitlerin üretimine ve ıslah çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde avokado yetiştiriciliğinde son 50 yılda ciddi ilerlemeler kaydedilmesine rağmen, istenilen kalitede, adına doğru fidan kullanılmaması nedeniyle diğer üretim yapan ülkeler ile rekabet gücümüz düşük kalmıştır. Türkiye'de tropik ve subtropik meyve yetiştiriciliği için uygun ekolojik koşullara sahip olan Mersin ili ile Antalya ilinin Alanya ve Gazipaşa ilçelerinde avokado yetiştiriciliği yoğun olarak yapılmaktadır. Akdeniz bölgesinde bulunan bu il ve ilçelerin ülkemiz avokado toplam üretimi ve ihracat potansiyeline çok büyük katkılarının olacaktır. Ayrıca Türkiye'nin jeopolitik konumu, Avrupa, Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu pazarına yakın olması çok büyük avantajlar sağlamaktadır. Avokado ihracatında önemli rol oynayan Orta ve Güney Amerika ülkelerinden, Afrika ülkelerinden ve Avustralya'dan 21 ile 25

gün arasında gemi nakliyesi ile bu pazarlara getirtilebilmesi ülkemizin konumunun önemini ortaya koymaktadır.

Avokado yüksek oranda yağ içeriğine sahip olması nedeniyle yüksek enerjili, karbonhidratça zengin, esansiyel amino asitleri içeren yüksek protein değerine sahip ve B6, B5, A, C, E, K vitaminleri ile folik asit bakımından oldukça değerli bir besin kaynağıdır. Ayrıca sağlıklı beslenme açısından önemi olan fenolik maddeler bakımından da oldukça değerli bir meyve türüdür. Avokado endüstriyel olarak farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bunlardan öne çıkanlar avokado püresi ve avokado yağıdır. Krem, sabun şampuan, duş jeli gibi ürünlerin üretiminde de avokado yağı kullanılabilir. Avokado yapraklarından da çay üretimi yapılabilir. Beslenme değeri ve sağlıklı beslenmedeki önemi, ülkemizde avokado üretiminde son yıllarda önemli artışların olmasını beraberinde getirmiştir. Üretim miktarının daha da artma potansiyelinin olması avokadodan ilerleyen dönemde katma değerli fonksiyonel ürünlerinin çeşitlendirilmesi ihtiyacını ortaya çıkaracaktır.

Avokadoda yaklaşık 5900 ton civarında bir üretimimiz, 6000 tonun üzerinde ithalatımız bulunmakta toplamda 12 000 ton tüketimimiz mevcuttur. Bununla birlikte 2020 yılında 700 ton, 2021 yılının ilk 11 ayında 200 ton avokado ihracatı gerçekleştirilmiştir. Yeterli üretimimiz olmadığı için ihracatımızın düşük seyretmekte olup, avokado ihracatını artırmak için öncelikle üretimde ülkelerin tercih ettiği, damak zevkine uygun, dayanıklı çeşitlere yönelerek, kalıntısız, bilinçli ve kaliteli üretim yapılması gerekmektedir.

Avokadonun pazarlama geçmişi, mevcut ve gelecekteki durumuna bakıldığında, özellikle avokado tüketiminin düşük olduğu bölgelerde tanıtım ve pazarlama çalışmaları yapılması gerekmektedir. Arzın talebi karşılayamaması nedeniyle ithal avokado alımı devreye girmiştir. Avokado ürününde dışa bağımlılığın bitirilmesi için talebi karşılayacak miktarda, 12 ay yerli avokado üretiminin desteklenmesi önemlidir.

Ülkemizde avokado üretiminin en önemli sorunlarından birisi avokado meyvelerinin ithal edilmesidir. Avokado ithalatında bazı ülkelere vergi alınmaması ithal avokadoların satış fiyatını düşürmektedir. Üretim maliyetlerinin artmasının, yerli üretim avokado fiyatlarının artmasına neden olması sebebiyle yerel marketler ya da hipermarketleri ithal avokado almaya yöneltmiştir. Bir diğer sorun olan hırsızlık olayı konusunda yaptırımların güçlendirilerek bu durumun önüne geçilmelidir. Avokado meyvesinin diğer türlere göre yeni olması nedeniyle sigorta yaptırmama oranı düşüktür. Sigortalamada il bazında ilk sırayı Adana alırken bu ilimizi Mersin, Antalya ve Muğla takip etmektedir. Avokadoda ürün sigortası 6 aylık, fidan sigortası

ise 1 yıllık yapılmaktadır. Tüm meyve üretim dönemini kapsamı açısından, 6 aylık olan tarım sigortasının çeşitlerin üretim sürecine göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Avokado yetiştiriciliğinde gerek yüksek maliyet gerekse yetiştiricilik bakımından örtüaltında üretim ekonomik değildir. Buna ilave olarak dış faktörlerden korumak amacıyla gölgeleme tülü kullanımı tavsiye edilmektedir. Avokado yetiştiriciliğinde en önemli faktörlerden biri de sulamadır. Diğer subtropik meyve türlerinden daha fazla su tüketimine sahip bir bitki olması, iklim değişikliklerinin neden olduğu kuraklık sonucunda su sıkıntısı yaşanmasına neden olmaktadır. Avokado bahçe tesislerinde modern sulama sistemlerinin kullanımı teşvik edilmelidir. Bahçe tesisinde sağlıklı, sertifikalı ve güvenilir fidanlar temin edilmeli ve meyve tutumunu artırmak için mutlaka ikiden fazla çeşit kullanılmalıdır.

Avokado üretiminin en önemli aşamalarından biri de hasat sonrası yönetimidir. Avokadonun daldan koptuktan sonra olgunlaşması için belirli koşullara ihtiyacı olan ürünler arasında yer almasından dolayı optimum hasat zamanını belirlememiz çok önemlidir. Avokadonun optimum hasat zamanını belirleyen kriterlerin başında meyvenin kuru madde içeriği gelmektedir. Hırsızlık ve yüksek fiyata ürün satma eğilimi nedenleriyle kuru madde içeriği tespit edilmeden erken hasat edilen meyveler sofrada tüketilememektedir. Bu da ihracatı olumsuz etkilemekte ve yerel tüketicinin avokadoyu yanlış tanımasına neden olmaktadır. Bu nedenle erken hasadın önüne geçilmelidir. Ayrıca satış fiyatı kaygısıyla hasat edilmeden ağaç üzerinde uzun süre bekletilen meyve ürünün raf ömrünü azaltmakta ve bir sonraki yılın ürün verimini olumsuz etkilemektedir. Etilene hassas olan avokadonun depo ömrünü uzatmak için etilen baskılayıcılar kullanılmakta olup, alternatif etilen baskılayıcıları üzerine çeşitli bilimsel araştırmalar yürütülmektedir. Buna ilaveten tüketicinin yemeye hazır olgunlukta avokado talebi doğrultusunda dünyada çeşitli kaplama maddeleri ile raf ömrü uzatma çalışmaları yapılmaktadır.

Avokadonun depolama ve raf ömrünün kısa olması, derim sonrasında meydana gelen kayıpların artmasına neden olmakta ve ürünün pazarlama sürecini sınırlandırılmaktadır. Bu nedenle piyasaya daha uzun süre ürün sağlanabilmesi açısından, hasat sonrasında kalitenin daha uzun süre korunmasına yönelik çalışmalar ve uygulamalar yapılması önem arz etmektedir.

Sonuç olarak;

- İyi bir ihracat potansiyeli ve depolama için çeşit ve kalite de sürdürülebilirliğin sağlanması açısından özellikle ürünün olgunlaşma problemine neden olan erken hasat uygulamalarının önüne geçilmelidir.
- Avrupaya yakınlığımızı avantaja çevirerek ihracatımızı artırmak için üretimimizi artırmamız gerekmektedir.
- Avokado ıslah çalışmaları artırılarak abiyotik ve biyotik stres faktörlerine toleranslı anaç ve çeşitler geliştirilmelidir. Dünyada son dönemde öne çıkan avokado çeşitleri ülkemize getirilerek adaptasyon çalışmaları yapılmalıdır.
- Bölgemizde avokado yetiştiriciliğinde gerekli iklim ve toprak koşulları ayrıntılı olarak incelendikten sonra bahçe kurulumları yapılmalıdır.
- İklim değişiklikleri dikkate alınarak tarım sigortaları, avokado yetiştiriciliğin daha uyumlu hale getirilmelidir.
- Avokado fidan yetiştiriciliğinde anaç olarak kullanılmak üzere klonal anaç ithalatında karşılaşılan sıkıntıların giderilmesi için yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir.